

תוכן עניינים:

מבוא	3
1. השפעת הספורט וסוגיו השונים על האדם	4
1.2 פעילות גופנית והשפעותיה	5
1.2.2 היבטים פיזיים	5-6
1.2.3 היבטים מנטליים	6-7
1.3 ספורט תחרותי והשפעותיו	7-9
2. עבריינות נוער	10
2.1 בני נוער- גיל ההתבגרות	10-11
2.2 בני נוער בסיכון	11-12
2.3 עבריינות נוער	12-13
2.4 הגורמים לעבריינות נוער	13-15
3. מניעת עבריינות נוער באמצעות ספורט	16-19
3.1 תכניות ספורט כמסגרות חינוך המפחיתות עבריינות בקרב בני נוער	19-20
3.2 היבטים שליליים של שילוב הספורט במסגרות חינוך	21-23
4. סיכום ומסקנות	24
5. ביבליוגרפיה	25-32

מבוא

בישראל קיימת עלייה ברמת הפשיעה בקרב בני הנוער. פשיעה זו ברוב המקרים נובעת מתוך פעילות של בני נוער בסיכון אשר מציאות החיים שלהם דוחפת אותם לחיים עבריינים כבר בגיל צעיר. לאחר שבני נוער אלה גדלים הם ממשיכים את המעגל שבו החלו בילדותם והופכים להיות גורמים לא חיובים לחברה גם בבגרותם. מדינת ישראל והעוסקים במחקר בתחום מבקשים למצוא פתרונות אשר יוכלו להביא לצמצום ממדי תופעת העבריינות בקרב בני הנוער. דרך אחת אשר דרכה ניתן אולי יהיה להביא לתמורה בקרב אותם בני נוער בסיכון היא על ידי תכניות ספורטיביות או קיום של פעילות גופנית כדי לשנות את ההרגלים וליצור עולם ערכים חדש בקרב בני הנוער בסיכון.

עבודה זו תבקש לבחון את מידת ההשפעה וההצלחה של תכניות ספורט שונות וקיום פעילות גופנית כדי לצמצם את מידת העבריינות בקרב בני נוער בסיכון. שאלת המחקר היא **באילו דרכים ספורט ופעילות גופנית עשויים לצמצם או למנוע פעילות עבריינית בקרב בני נוער בסיכון.**

שיטת מחקר

על מנת לענות על שאלת המחקר אתאר את הספרות המקצועית אשר ערכה מחקרים בתחום ואנסה לערוך חיבור של תוצאות המחקרים הללו כדי לענות על שאלת המחקר. בפרק הראשון אגדיר את הספורט ואת השפעתו על העולם המודרני. כמו כן אתאר את ההשפעות החיוביות והשליליות של הפעילות הגופנית על האדם ועל בני הנוער, הן בהיבט הפיזי והן בהיבט המנטלי חברתי. בפרק השני אעסוק בתופעות העבריינות בקרב בני נוער בסיכון. אנסה לתאר גם את הדעות במחקר בנוגע לסיבות אשר מביאות ליצירת בני נוער בסיכון וגם אתאר את המצב בישראל כיום מבחינת התופעה הזו. הפרק השלישי יתאר את השפעות הספורט והפעילות הגופנית על בני נוער בסיכון. ראשית אתאר מבחינה תיאורטית את הדעות במחקר בנוגע להשפעות האפשריות של הפעילות הגופנית ופעילות ספורטיבית על שיפור היבטים שונים בקרב בני נוער באופן כללי. לאחר מכן אתאר כמה מחקרים ותכניות אשר נערכו במקומות שונים בעולם ואשר ניסו להביא לצמצום הפשיעה במקומות אלו על ידי תכניות ספורט שונות.

השערת מחקר

השערת המחקר היא כי יש בתכניות הספורט את היכולת להביא לשינוי מבחינת צמצום הפשיעה. העובדה כי בני הנוער יוכלו לעסוק בפעילות אחרת ולא ישהו בסביבה אשר הפכה אותם לבני נוער בסיכון תעזור להם לראות אפשרויות אחרות בנוגע לעתידם. הם יוכלו ליצור קשר עם בני נוער אחרים ולפחות חלקם ילמדו מכך שהם יוכלו להיות את חיהם מבלי לבחור באורח חיים עברייני. הערכים אשר הספורט מקנה יקנו להם את היכולת לעשות זאת.

1. השפעת הספורט וסוגיו השונים על האדם.

מונח הספורט נבחן על ידי לידור ועמיתיו (2011), לטענתם הספורט זוהי פעילות אשר מעוגנת בתחרותיות וכי יש לספורט מטרה סופית. כמו כן הם מציינים כי הגדרת הספורט מורכבת יותר כיוון שישנם פעילויות ספורטיביות אשר ניתן לסווג אותן לפנאי ושעשוע ואין תמיד מדובר בתחרותיות והשגיות. עם זאת על פי סקירה היסטוריה נראה כי השעשוע הולך והופך בהדרגה למשחק מסודר ומאורגן ואף הופך לממוסד כענף ספורט. מק'פרסון ועמיתיו (אצל לידור ועמיתיו, 2011) טוענים כי ההתייחסות לספורט טומנת בחובה את הרכיב התחרותי וכי הינו חיוני. לטענתם, בין אם הספורט הינו פורמלי בין אם לא, הספורט צריך לקבל התייחסות כפעילות מובנית אשר מונחית על ידי חוקים מסוימים.

כאמור, פעילות גופנית היא פעילות פיזית אשר נעשית על ידי האדם. פעילות זו יכולה להתבצע במסגרת פעילות יומיומית נדרשת ובן אם למטרות אחרות כמו ספורט תחרותי ופעילויות נוספות. כאשר אנו מדברים על ספורט אנו למעשה מתארים פעילות שבה עוסקים בפעילות גופנית אשר נועדה לתכלית מסוימת, בידור, תחרות והישגיות. ספורט הוא פעילות שבה מאמנים או משפרים מיומנויות או כישורים גופניים, ושמטרתה בנוסף חברתית תרבותית ולא רק אישית. מבחינה היסטורית קיימות עדויות לפעילות ספורטיבית מאורגנת ותחרותית כבר מן העת העתיקה. היוונים אף יצרו מסורת של משחקים ותחרויות ספורטיביות, אשר מוכרת בתור האולימפיאדה, אשר נועדו לקבוע מי האדם המוכשר ביותר מבחינה תחרותית, מסורת אשר קיימת גם בימינו, וואנל (Whannel, 2005). לטענת גלילי ועמיתיו (2009), הספורט הוא שילוב של שעשוע ומשחק יחד עם פעילות גופנית, הם מגדירים את המונח ספורט כ"פעילות ספורטיבית תחרותית המכוונת אל עבר מטרה סופית" (גלילי, לידור ובן פורת, 2009), אולם מציינים כי זהו רק פן אחד של הספורט וכיום מושג זה הינו גדול הרבה יותר מהגדרה מצומצמת זו.

במהלך השנים המשיכו בני העמים השונים להתחרות בתחרויות ספורטיביות שונות, וכמובן שאורח החיים בעבר דרש מבני האדם לפעול באופן פיזי במהלך מרבית שעות היום. תמורה משמעותית התרחשה באנגליה שם החלה התופעה של ספורט קבוצתי מאורגן בענפים שונים, אשר באופן איטי החלה להשפיע על כל יבשת אירופה שחיקתה את התופעה, ובהמשך על כל העולם וואנל (Whannel, 2005). כיום הספורט המודרני הוא בעל השפעה רבה מאוד על החברות המודרניות. לאנשים כיום יש זמן פנאי רב יותר מאשר בעבר והם בוחרים לעיתים רבות לנצל אותו לצרכי בידור, בין השאר באמצעים כמו צפייה או משחק בספורט (גלילי, לידור ובן פורת, 2009). משום כך הספורט הפך להיות חלק אינטגרלי יותר מן החברה ובעל משמעות רחבה הרבה יותר מאשר השפעה בידורית גרידא. הספורט הוא הרבה יותר מאשר פעילות ספורטיבית אשר יש לה מטרה מוגדרת. כיום הוא מוגדר בתור תופעה תרבותית חברתית רבת היקף ובעלת השפעה רבה על החברה האנושית.

להלן אסקור את הפעילות הגופנית ואת השפעותיה השונות על האדם ולאחר מכן אתאר את מעמד הספורט בעולם כיום ואת השפעותיו האפשריות על האדם גם כן.